

Jaarverslag Stichting M.E.E.RGroen 2019

Jongeren bij de natuur betrekken via hetbeheer van 'hun' boomgaarden en bloemen weides met als beloning een appelaart en appelmoes activiteit t.g.v. Nationale Burendag. Hierbij op de Jansonius natuurstrook en in de Ijtocht zone!

Jaarverslag Stichting M.E.E.R Groen 2019

Stichting M.E.E.RGroen is in september 2011 opgericht. Dit is het 8e jaarverslag.

Inhoudsopgave

		blz
Hoofdstuk 1: Inleiding		
1.1	Doel en werkwijze	3
1.2	Het jaar in vogel vlucht	4
1.3	Organisatie	7
Hoofdstuk 2: Ontwikkeling deelname aan M.E.E.RGroen		8
Hoofdstuk 3: Werkzaamheden: inhoudelijk		11
3.1	Organisatie	11
3.2	Klimaatbos	12
3.3	Natuurmarketing	14
3.4	Beheerprojecten	18
3.4.1	Haarlemmermeer	18
3.4.2	Kaag en Braassem	24
3.4.3	Heemstede	24
3.4.4	Haarlem	28
3.4.5	Amsterdam een Amstelveen	28
3.5	Bouwprojecten	28
3.6	Stadslandbouw	30
3.7	Educatie	32
Hoofdstuk 4: Financiën		12

Hoofdstuk 1: Inleiding

Dit is het inhoudelijke jaarverslag. Het financiële jaarverslag wordt apart op gemaakt.

1.1 Doel en werkwijze

Dit is het 8e jaarverslag van Stichting M.E.E.RGroen.

Zoals de naam aangeeft streven we naar meer groen en dan met maximale biodiversiteit en geen 'gazonnetjes' groen.

En M.E.E.R. staat voor de Maatschappelijke, Ecologische, Educatieve, Economische en Recreatieve meerwaarden met die met actieve burgerparticipatie bereikt kunnen worden. Daarbij staat burgerparticipatie voor het verantwoordelijkheid nemen voor een duurzaam toekomst door er niet alleen over te vergaderen, maar ook de handen uit de mouwen te steken.

Dat doen we vanuit onze '1+ 1=5' aanpak. Er zijn 2 manieren om deze aanpak te verduidelijken. De eerste is dat we graag willen dat alles wat we doen ten bate komt aan alles en iedereen. Dus het moet leuk en waardevol zijn voor 1: jou zelf; 2: voor ons als organisatie; 3: voor de wijk waarin het project ligt; 4: voor de samenleving als geheel en 5: voor de natuur, de biodiversiteit en dan eigenlijk ook nog 6: volgens een model dat nog een paar 100.000 jaar mee kan, oftewel een inbedding van deze samenleving in het lokale en wereldwijde ecosysteem op een even wichtige manier.

De tweede manier ligt besloten in de naam van M.E.E.RGroen, nl:

- 1: **Maatschappelijk en sociaal** willen we uitdragen dat er niemand met een beperking uitgerangeerd hoeft te zijn en dat er altijd mogelijkheden zijn om mee te doen en je nuttig te maken als je doet wat je wilt in plaats van wat je moet.
- 2: **Ecologisch** staan we voor een samenleving in evenwicht met de draagkracht van het ons omringende ecosysteem, waarin de mens niet alleen de natuur exploiteert ten eigen bate, maar waar er ook intrinsiek ruimte is voor de 48.000 soorten flora en fauna die in Nederland ook hun thuisland hebben.
- 3: **Educatief** geven we ruimte in onze projecten aan vele stagiaires en wordt er veel aandacht gegeven aan ecologische en soortenkennis. Wellicht het belangrijkste educatieve element, is het bijbrengen van praktisch inzicht en vaardigheden, die in een theoretische bureauwereld waar we steeds meer naar toe groeien, steeds verder uit het zicht raken.
- 4: **Economische meerwaarde** brengt in onze werkwijze ook mee, want bijna alles wat aandacht en zorg vereist kunnen we van uit een vrijwilligersaanpak goedkoper of beter dan het bedrijfsleven. En als maatschappelijk organisatie met een duurzaamheidsambitie en plezier in het aan gaan van een uitdaging, kunnen we veel met materialen die in het reguliere circuit afgekeurd zijn of weggegooid worden.
- 5: De **Recreatieve meerwaarde** staat voor het feit dat we geen wereldvreemde 'plantenmensen' zijn, maar dat ook de samenleving mag genieten van het fruit, de bloemenweides, de natuurspeelplaatsen, de groentetuinen en de insectenhôtels die we maken en beheren.

Zo kunnen we voor elke euro op 5 of 6 manieren 10 euro meerwaarde genereren.

1.2 Het jaar 2019 in vogelvlucht

Onderstaand de meest in het oog springende ontwikkelingen van dit jaar, met een compleet verslag verderop in dit jaarverslag:

De *smaakmakers van 2019* waren dat we op 10 oktober in de Nationale Trouw Duurzaamheidslijst gekozen werden op plek 21 en dat er voor de 4^e keer een MEERGroen item door het NPO2 programma

Binnenstebuiten werd gemaakt in juni 2019 en uitgezonden in september (zie hiervoor en alle vlogs op ons youtube kanaal St.meergroen).

De bekendmaking van plek 21 in Pakhuis de Zwijger op 10 oktober

- Dieptepunten:

Cees Broekhoven 1940- 2019

Er waren ook 2 dieptepunten in 2019. Het eerste dieptepunt was dat De Heimanshof ons in juli de tuin als uitvalsbasis ontzegde. Vanaf juli 2019 werken we daarom vanuit Park2020 en vanuit het gebouw op de Meijerslaan dat de gemeente Heemstede, die onze werkwijze en resultaten waardeert, ons ter beschikking heeft gesteld.

Het tweede dieptepunt was dat Cees Broekhoven, die van af het begin intensief betrokken was bij de oprichting en bestuurlijk bij MEERGroen, in oktober overleden is.

Het Meijerslaangebouw van buiten: Ons nieuwe Hoofdkwartier

De Meijerslaan in vergader- en lezingenmodus

- **Klimaatbos:** In 2019 kwam er een ontwikkeling op gang, die de potentie heeft om te bereiken waar we eigenlijk voor staan: Het mobiliseren van zoveel maatschappelijk en politiek draagvlak dat we de onbalans tussen menselijke samenleving en zijn ecosysteem recht kunnen trekken. Al die lokale beheer projecten zijn leuk en waardevol, maar stellen niets voor in het grote beeld van klimaatcrisis, plastic soep, afkalven van biodiversiteit en noem maar op aan andere ecologische crises. Eigenlijk willen we dat ecologisch beheer de top-prioriteit wordt van alle politiek en beleid. Als wij dat zeggen, als lokale speler, heeft dat onvoldoende impact. Maar er broeit wereldwijd steeds meer onrust over die steeds sneller uit de bocht vliegende klimaat crisis. Daarom is het interessant dat we in Park 2020 midden tussen de hoofdkwartieren van grote internationale

bedrijven zitten. En in 2019 is het gelukt om met die bedrijven over dat onderwerp in gesprek te komen. Heel kort is de insteek, dat het inmiddels als te laat is om de klimaatcrisis in het huidige tempo het hoofd te beiden. Dus naast een structureel ombouw van de samenleving is er een aanpak nodig die 50-100 jaar extra tijd geeft. En die aanpak zou kunnen zijn, het uit de lucht trekken van de overmaat CO₂ in de vorm van moerassen en klimaatbossen. En dat willen we als middel willen gebruiken om letterlijk handen en voeten te geven aan de steeds groeiende zorg over de toekomst. In hoofdstuk 3.2 meer daarover.

- Haarlemmermeer: 2019 was het eerste volle jaar waarin we officieel de 4 projecten van de gemeente Haarlemmermeer in beheer hadden. Dat jaar hebben we volop gebruikt om het beheer en de potentieel haalbare biodiversiteit op niveau te krijgen en de buurten erbij te betrekken. Dat heft meer gekost dan het budget dat we ervoor ter beschikking kregen. Maar de resultaten waren er dan ook wel naar. Gelukkig hadden we nog een potje uit 2018 van een prijs van stichting Meerwind en een extra budget voor het op orde brengen van achterstallig onderhoud van het stenen veld.
- Heemstede: In de gemeente Heemstede lopen de ontwikkelingen zoals we dat wel in elke gemeente in Nederland zouden willen. Wellicht door de kleinere organisatie is het contact met alle lagen van de overheid directer, waardoor het zicht op de M.E.E.R. waarden die we leveren beter is en daarmee ook de waardering. Op bijna alle vlakken tekent zich een positieve ontwikkeling af: onder het raamcontract worden er steeds nieuwe projecten toegevoegd, naast Meermond (5,5 ha sinds 2013), Groenendaal (90 ha sinds 2015), zijn er in 2018 en 2019 7 bloemenweides (samen 2,5 ha) toegevoegd, werkt de gemeente mee aan de boomweggeefactie, kregen we het Meijerslaangebouw en een grote verplaatsbare werkkeet in gebruik. Het Sorghbosch (6 ha) is helaas alleen nog steeds in onderhandeling en nog steeds niet onder contract, maar er is wel beleidsmatig en politiek aandacht voor, net als voor een rol in het vormgeven van de natuurvisie van Heemstede na een reeks van kleinere projecten zoals ijsvogelwanden, een fijnstof buffer langs de N201, wilgentenenhutten en een ecologische aanpak van de groeiende plaag van de eikenprocessierups.
- Publiciteit: Mede dank zij de inzet van de nieuwe bestuursleden Nanda Verbeek en Frank van der Ruit is er veel werk verzet op het gebied van communicatie. Er is een nieuw formaat van het jaarverslag ontwikkeld, er zijn 2 nieuwsbrieven geïnitieerd: een algemene voor heel MEERGroen en 1 voor belangstellenden voor de Voedseltuin in Park 2020, het twitter account is actief ingevuld en uitgebouwd met veel volgers en ons youtube kanaal (St.meergroen) is ingevuld tot 45 beeldverslagen. Meer details in Hoofdstuk 3.
- Financieel zijn we er nog niet, maar de tendens gaat wel de goede kant op. In 2018 hadden we nog 8 projecten van de 32 die we uitvoerden waarvoor een beheerbudget of vergoeding voor verkregen werd. Dat aantal is in 2019 gegroeid naar 10 van de 34. Daarnaast zijn er 2 projecten: de bouw van insectenhôtels, nestkasten en vleermuizen kasten en het boekje met onze werkfilosofie (Code Rood) die zich zelf financieel bedruipen. En elk jaar is het weer een flinke praktische en morele steun in de rug dat er mensen zijn die ons met donaties (in 2019 ter waarde van ca €16000) een hart onder de riem steken. Verder er zijn altijd prijzen en vergoedingen die we ontvangen, waarvan de NLDoe- en Burendagvergoedingen van het Oranje fonds een niet verwaarloosbaar deel vormen. Ook bedrijven die team building-, vrijwilligersdagen en MVO en MBO activiteiten bij ons onderbrengen, dragen bij aan het feit dat we het hoofd financieel boven water kunnen houden evenals restaurants en individuen die biologische streekproducten van onze tuinen afnemen.
- Boek Code Rood: Eind 2018 hebben we na 10 jaar schrijven en feedback zoeken onze filosofie en aanpak in boekvorm uitgebracht. Het is zware kost en nog geen bestseller, maar wel beschikbaar als onderbouwing van waar MEERGroen voor staat vanuit het principe: 'Think global en act local'. Mede door het in contact treden met internationale spelers die ook bezig zijn met de klimaatcrisis,

is er steeds meer behoefte aan een internationale versie van dit boekje. Daarom is dit jaar een begin gemaakt met de vertaling in het Engels en een omwerking naar een minder op Nederland gerichte versie.

1.3 Organisatie

Met de ambitieuze doelstellingen en de beperkte financiering van onze stichting blijft het bestuurlijk moeilijk. De doelstellingen van de stichting zijn zoveel omvattend en onze ecologische en maatschappelijke doelstellingen staan soms zo ver af van de gangbare mores in de samenleving dat het moeilijk is om bestuursleden te vinden die in staat zijn de vertaalslag te maken tussen wat we doen en waar we heen willen. Wat we in feite nodig hebben, is een aantal bestuursleden met een groot maatschappelijk en politiek netwerk die full time in dienst komen om het eindeloze overleg in kantoor tijd wat nodig is met instituties en overheden, te voeren. Maar daarvoor ontbreken de fondsen omdat natuur en groen meer gezien worden als een kostenpost, waarop steeds verder op bezuinigd wordt. Dat is een soort catch 21 situatie waar we als stichting nog onvoldoende antwoord op hebben. Onze aanpak vereist bijna full time inzet en dat is voor de meeste bestuursleden die zich vrijwillig in zetten op termijn meestal te veel gevraagd. Iedereen snapt dat waar we voor staan belangrijk is, maar om (de in het boekje Code Rood) geschetste aanpak te realiseren is een klus, waar velen zich aan vertellen. Daarom zijn er weer een paar bestuursleden afgehaakt in 2019 en wel Ton Belderok, Roel Cremer. Bob Klaassen die zich sinds 2018 bestuurlijk inzette kon dat in 2019 niet meer met een nieuwe zware baan combineren. In hun plaats zijn Nanda Verbeek en Frank van der Ruit aangetreden en is Franke van der Laan ook toegetreden als Directeur/bestuurder.

De bestuurssamenstelling in 2019 was daarmee : Franke van der Laan, Nanda Verbeek, Frank van der Ruit, Ton van Oostwaard en Sytske Seetz.

Het bestuur kwam in 2019 maandelijks bijeen.

Directeur van Stichting M.E.E.RGroen is F.B. (Franke) van der Laan.

In zijn werkzaamheden wordt hij bijgestaan door een team, dat deels als ZZP-er wordt betaald en anderdeels op vrijwillige basis werkzaamheden organiseert en begeleidt.

De kern van het team bestond uit:

- Roanna Braam: Coördinator Werkgroep Park2020
- Joop v/d Pol: Coördinator Werkgroep Wijk tuin Houtwijkerveld
- Jeroen Doesburg: Coördinator Jansonius natuurstrook werkgroep

Aangevuld met ervaren vrijwilligers zoals Adri Huibers, Marlied Collet, Nanda Verbeek, de boswachters van Groenendaal Rogier Veldhuisen en Cees Versluis die allerlei taken en werkzaamheden zelfstandig verrichten en/of groepen kunnen begeleiden.

In totaal werden in 2019 door 740 verschillende mensen ruim 4400 mandagen aan werk verzet op 150 ha in 35 verschillende projecten. Op de samenstelling van het vrijwilligersbestand en de op verschillende projecten wordt verder ingegaan in dit Hoofdstuk 3.

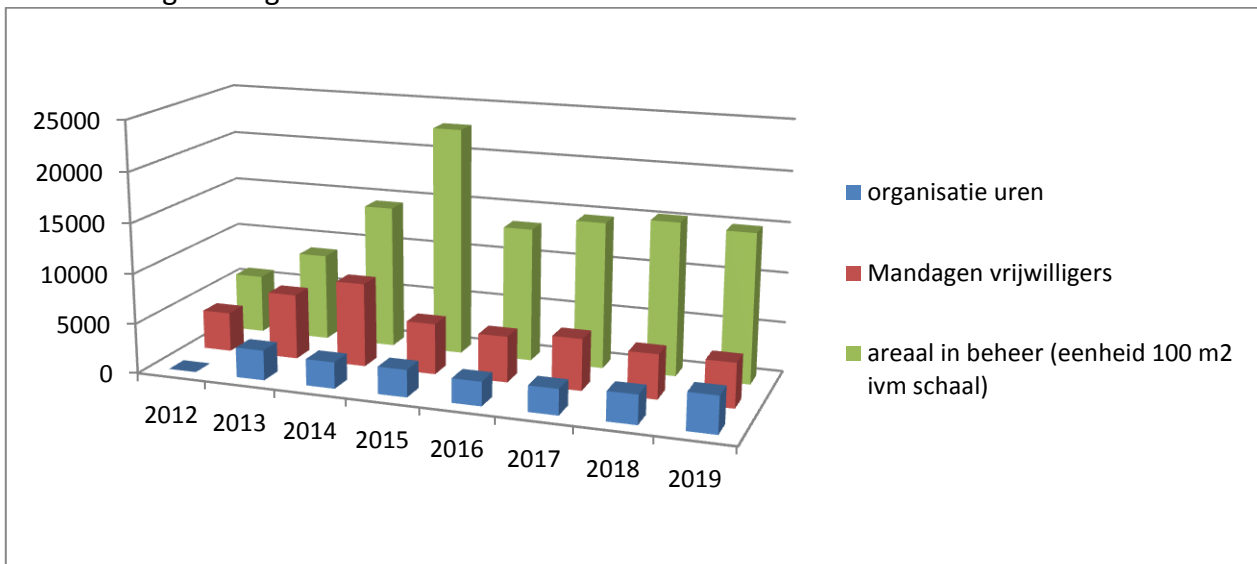
Hoofdstuk 2: Ontwikkeling deelname

Het MEERGroen burgerparticipatie-model is zo flexibel mogelijk in het aanbod van werk, zodat bijna iedereen een onderwerp of een activiteit van zijn gading kan vinden:

Het werk varieert van ‘buffelen’ tot fysiek lichte werkzaamheden of gastheer/gastvrouw zijn, stadslandbouw, natuurbeheer en natuurontwikkeling, het werven, begeleiden en opleiden van vrijwilligers, planten kweken, maken van video documentaires (zie website en youtube kanaal St.meergroen), fotodocumentatie, columns en blogs, educatieve routes maken inclusief rondleiden, fondsenwerving, technische werkzaamheden zoals het bouwen van nestkasten, insectenhôtels en dan natuurlijk bestuurlijk werk, waaronder financieel beheer, netwerken, publiciteit, fondsenwerving, acquisitie en projectontwikkeling.

In tijdsbesteding zijn we ook zo flexibel mogelijk: Er wordt gestreefd naar een vaste groep deelnemers die een bepaald project of gebied in ‘moreel eigendom’ neemt en er wekelijks of maandelijks aan werkt. Deze werkgroepen worden aangevuld door groepen vrijwilligers die af en toe, b.v. op een teambuildingsdag, op NLDoet, de nationale natuurwerkdag, Earth Day, of voor een stagedag komen helpen. We zeggen wel eens dat het bij MEERGroen elke dag NLDoet en nationale natuurwerkdag tegelijk is. En hoe groter en gemotiveerder de groep is, die zich aanmeldt, hoe flexibeler wij worden in het faciliteren van de wensen. Zo worden bijna 360 dagen van het jaar en 7 dagen per week activiteiten uitgevoerd op een of meer plaatsen tegelijk.

Onderstaande grafiek geeft de ontwikkeling aan van de activiteiten, arealen in beheer en de overhead aan organisatie en begeleiding.

De bijbehorende getallen zijn:

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
manuren organisatie	2748.5	2991	2633	2709	2405	2562	2890	3666
Mandagen vrijwilligers	3942	6540	8374	5061	4567	5136	4434	4430
areaal in beheer (eenheid 100 m2 ivm schaal)	5880	8755	14350	22825	13400	14657	15317	14914

Dat het aantal mandagen participatie sinds 2015 gedaald is, komt vooral door het wegvallen van enkele groentetuinprojecten waarin veel mensen wekelijks actief waren: twee kas-projecten in Aalsmeer, een groentetuin in Haarlem en een in de Haarlemmermeer. En ook het areaal had na 2015 een dip omdat bij een aantal projecten met grote oppervlaktes (Groene Weelde van 40ha naar 5 ha en Begraafplaats Westgaarde ook met 40 ha de eigenaren om verschillende redenen afzagen van ecologisch beheer en burgerparticipatie). De ontwikkelingen in de projecten wordt in Hoofdstuk 3 besproken. De toename in organisatie uren in 2019 komt doordat er tijd vrijkwam voor MEERGroen die daarvoor in De Heimanshof geïnvesteerd werd. Veel daarvan werd geïnvesteerd in de organisatie in en om Park 2020, bv het op gang brengen van het klimaatbosconcept.

De samenstelling van het vrijwilligersbestand is door de gekozen aanpak heel variabel. Zo zijn er mensen die bijna elke dag van de week meewerken, mensen die 2 of 3 dagen per week werken, mensen die elke week een vaste dag meewerken, of eens in de maand. En er zijn mensen die een project geadopteerd hebben en een paar keer per jaar (bv 5x) of zelfstandig naar eigen inzicht of beschikbaarheid werken. In totaal omvat deze 'vaste' kern ca 60 mensen. Een aparte categorie bestaat uit stagiaires. Daarvan waren er dit jaar 97. Ook deze groep valt uiteen in bv HBO of MBO stagiaires die of een heel schooljaar of een blok stage van 2 maanden meelopen en maatschappelijke stagiaires die een week of 1 dag 'komen buurten'. En een derde en de grootste categorie bestaat uit bedrijven of instellingen, die in het kader van NLdoet, team building of een MVO/MBO (Maatschappelijk Verantwoord of Betrokken Ondernemen) activiteit een of meer dagen komen helpen. In 2019 kwam vooral vanuit de kantoren in en om Park 2020 veel belangstelling los. Daarbij mag L'Oréal zeker genoemd worden die voor het 6e jaar op rij 2x kwam helpen in het kader van hun jaarlijkse Citizens Day, waarvan 1x met 60 mensen, Danone/Nutricia 2x met 15 mensen, Fedex 2x met 10 mensen en Sanoma 2x met 10 mensen. Maar ook de Lyons club Haarlemmermeer, een Marechaussee team, een bank uit Amsterdam en een advocaten bureau uit Haarlem waren dit jaar van de partij, naast allerlei kleinere bedrijven. Last but not least proberen we ook contacten met lagere scholen een plek te geven. Zo hebben we in Heemstede een al 4-5 jaar durende vaste relatie met de Molenwerfsschool, die bv de boomgaard op Meermond hebben geadopteerd waar ze jaarlijks 2x voor langskomen voor het beheer, maar ook om appelmoes- en appeltaart van te maken. En dan is er af en toe ook tijd en interesse om een bloemenweide in te zaaien of andere momenten in de jaarcyclus te ervaren.

Een maatschappelijke stage groep laat zien wat ze gehooit hebben.

Bij vrijwilligerswerk is intrinsiek motivatie (zelf willen) de belangrijkste drijfveer en niet extrinsieke motivatie (betaling). Daarom wordt er veel aandacht gegeven aan het stimuleren daarvan. Zo krijgt iedereen die meer dan 6 maanden mee doet een MEERGroentruï en is er bij elk project wel een plek of een café waar vooraf en achteraf bijgepraat en nagepraat wordt bij koffie, thee, een drankje en wat erbij.

Appeltaart- en appelmoesfeest met de Molen werf school. En nuttig om te leren schillen!

Danone/Nutricia helpt met het aanleggen van een nieuw konijnenbestendig aardbeïenveld op Park 2020

Hoofdstuk 3: Werkzaamheden inhoudelijk

Toelichting bij de projecten :

Er is een verscheidenheid aan projecten op uiteenlopende gebieden in uitvoering: natuurbeheer en stadslandbouw, maar ook het bouwen van insectenhôtels, de aanleg van boomgaarden, de bouw van natuurspeelplaatsen, de opleiding en begeleiding van stagiaires, jeugdactiviteiten, het organiseren en het oprichten van burgerparticipatieplatforms. Daarbij komen werkzaamheden voor als voordrachten, lezingen, vergaderingen, websites het opzetten van financiering en organisatie en het maken van documentaires. Het doel van de projecten is, mensen de gelegenheid bieden kennis, ervaring, beleving en affiniteit op te doen door zelf verantwoordelijkheid te nemen en zelf de handen uit de mouwen te steken voor een bijdrage aan de sociale en ecologische leefomgeving. In tabel 1 wordt een overzicht en verantwoording gegeven van soorten activiteiten, het startjaar, het areaal, het aantal deelnemers (in mandagen), de begeleiding/organisatie (in uren). Er zijn projecten bij die langer lopen dan Stichting MEERGroen bestaat. Dit komt omdat die projecten eerder zijn gestart en in 2011 door MEERGroen zijn overgenomen.

3.1: Organisatie

'Organisatie' omvat alle activiteiten, meestal van directeur en bestuursleden en adviseurs die niet rechtstreeks aan een project gekoppeld kunnen worden, zoals bestuurlijke activiteiten en vergaderingen, rapportage, boekhouding en administratie, netwerken en contacten onderhouden, lezingen geven en vergaderen, nieuwe vrijwilligers zoeken plus inwerken en acquisitie activiteiten, voordat een project operationeel wordt. Daar hoort ook bij het aanwezig zijn op talloze sociale media van bv vrijwilligerscentrales in de regio, persberichten maken, het organiseren en bekend maken van landelijke gerelateerde activiteiten zoals NLdoet, Burendag, Nationale Natuurwerkdagen, Earth Day, Fete de la Nature, etc. en het inspelen op de behoefte van bedrijven en organisaties voor team building, MVO en MBO activiteiten het schrijven en op volgen van projectvoorstellen en op volgen en in vullen van financieringsmogelijkheden, etc.

Tabel 1: Projecten overzicht 2019

Onderstaand staan de projecten van 2019 aangegeven met de aantallen mandagen en organisatie uren en de aantallen vrijwilligers die er in hebben deelgenomen. De nieuwe projecten van 2019 staan aangegeven **in kleur**.

volgnr	Project	startjaar	opp (ha)	Manda-* gen 2019	org. uren	Deelnemers
A 1	Organisatie	2011	nvt	571,5	1454,0	8
2	Klimaatbos	2019	0	121,5	64,5	10
B	Natuurmarketing					
2	Columns en vlogs, Nieuwsbrieven	2012	nvt	62,3	107,8	10
3	Boek Code Rood	2011	nvt	73,0	21,0	4
4	Boomweggeefactie	2009	nvt	174,3	107,0	150
C	Beheer projecten					
5	Bloemenweides Floriande *HD	2008	6	63,5	87,5	25
6	Bloemenweides Overbos HD	2007	4	88,6	36,0	75
7	Bomen/Insectenpad Haarlemmermeerse Bos	2007	2	0,0	2,0	2
8	Groene Carré HD	2009	1	63,5	20,0	40
9	Groene Weelde HD	2010	5	50,5	6,0	40
10	Houtwijkerveld wijktuin HD	2010	2.5	72,0	39,0	15
11	Wandelbos Hoofddorp	2012	6.5	1,0	2,0	2
12	Rotsen veld HD	2011	1	60,5	62,5	20
13	Kaagtuin en Smikkelroute	2008	1	0,0	1,0	1
14	Meermond HS	2013	5.5	657,3	203,0	120
15	Historische Spoorlijn Amsterdam Bovenkerk	2013	15	3,0	2,0	2
16	Landgoed Groenendaal *HS	2015	90	434,8	118,5	50
17	Sorghbosch HS	2018	6	59,8	21,0	15
18	Pup-up parkje HD	2017	0.02	37,5	49,0	12
19	Hazelnotenbos HD	2017	0.5	25,0	12,0	33
20	Jansonius natuurstrook	2018	1	93,8	82,0	15
21	Jeugdland Hoofddorp	2018	2	7,0	4,0	4
22-28	7 Bloemenweides Heemstede	2018/2019	2,64	56,8	20,0	35
29	N201 bloemenweides	2019	12	8,0	20,0	3
30	Bloemenweide Haarlem	2019	0,5	23,8	13,0	30
D 31	Bouwprojecten: insectenhotels, etc	2009	nvt	361,0	145,5	36
E	Stadslandbouw					
32	Groente/Heemtuin Geniedijk HD	1996	0.2	190,8	362,8	8
33	Voedseltuin Park 2020 GD	2015	0.45	961,0	505,0	45
34	Tuin Den Burgh HD	2018	0.1	107,8	98,5	25
	totaal		149,14	4429,1	3666,5	*
F (extra)	Educatie					
35	Stagebegeleiding/deelname	2008	nvt	603	661,5	97

*: Met mandagen worden hier vrijwilligersmandagen bedoeld. Die zijn meestal niet 8 uur, maar 6 of 7 uur, waarvan circa 1-2 uur besteed wordt aan rondleidingen, socialiseren, koffie drinken, etc. en er 4-6 uur netto echt gewerkt wordt. *De deelnemers per project kunnen niet opgeteld worden omdat veel mensen aan meerdere projecteren meewerken. *HS=Heemstede;HD=Hoofddorp

3.2: Klimaatbos

Het klimaatbosproject is ontstaan uit de volgende ontwikkelingen:

1: De boomweggeefactie. Sinds 2009 verzamelen we al zaailingen uit de natuur, die we beschikbaar maken aan mensen die hun tuin of terrein natuurvriendelijker willen inrichten. Voor die boomweggeefactie verzamelen we vooral de 'leuke' soorten die een ecologisch toegevoegde waarde hebben, bv met bloemen en bessen. Maar in de 150 ha die we in beheer hebben staan nog miljoenen meer zaailingen. In elk biotoop/landschap zijn dat andere soorten. Sommige soorten daarvan verdringen daar ecologisch en recreatief waardevollere soorten, dus verwijderen we die gedurende de wintermaanden. Soms zijn dat 10- tot wel 500 stuks per m². Zo staan er alleen in Groenendaal ca 20 miljoen overtallige zaailingen van esdoorns. Die zijn niet geschikt om tuinen mee vol te planten, maar perfect om veel CO₂ vast te leggen in de vorm van een klimaatbos.

2: De ambities van MEERGroen zijn wereldwijd, maar de activiteiten tot dusver vooral lokaal. Doordat we vanaf de zomer meer tijd door brachten tussen de hoofdkwartieren van multinationals op Park2020 en de klimaatcrisis zich in 2018 en 2019 in toenemende mate liet gelden, kwam in gesprekken met de Delta Development Group, Danone/Nutricia, L'Oréal en ander bedrijven de gedachte bovendrijven dat er een initiatief nodig was om de zorg over het klimaat om te buigen naar een 'yes we can' gevoel. We waren het erover eens, dat het eigenlijk al te laat is om het ecosysteem wat al uit balans is, binnen die gewenste 1.5 graad temperatuurstijging te houden, waarover nu al 20 jaar bijna vruchteloos vergaderd wordt. In feite lijkt de wereldgemeenschap de put pas te willen dempen als het kalf al verdronken is. Een deel van de weerstand waardoor het zo langzaam gaat met die klimaatconferenties, is het gebrek aan maatschappelijk draagvlak. En dat komt mede omdat 'een duurzame toekomst' voor de meeste mensen een 'ver van mijn bed' show is. Een tweede probleem is dat in de meeste gevallen 'duurzaamheid' gezien wordt als een verdienmodel voor nieuwe techniek. Terwijl de essentie van het probleem is dat er te veel mensen zijn en dat het belang en de waarde van het ecosysteem en het feit dat we als mensheid een te zware wissel trekken, niet gezien wordt.

Deze overwegingen leidden tot de gedachte dat we als onverwoestbare optimisten een poging willen wagen om liever 'het systeem ten halve keren dan ten hele te laten dwalen'. En zo kwamen we op het grootste ecologische project dat we kunnen verzinnen: het opschalen van de boomweggeefactie tot wereldwijde schaal. We willen in 20- 30 jaar tijd 50-100 jaar tijd winnen door met eigen handen zaailingen uit de natuur te verzamelen en uit te planten in klimaatbossen of bij voldoende gelegenheid de aanleg van moerassen waarin niet allen hout als meerjarige biomassa maar ook eenjarige biomassa in de vorm van veen kan worden vastgelegd. En dan wel zoveel, dat alle overmaat CO₂ uit de dampkring wordt vastgelegd. Daarvoor is ca 100 miljoen km² klimaatbos nodig wereldwijd. Dat is ca 20 % van alle landoppervlak op aarde. Voorlopig zijn daarvoor genoeg gedegradeerde terreinen die daarmee ook ecologisch gezonder en productiever gemaakt kunnen worden (bv als voedselbos) Dit vereist natuurlijk wel de nodige organisatie en overredingskracht. Daar waren we in 2019 flink mee bezig. Vooral om voldoende partijen, die gewicht in de schaal kunnen en willen leggen, mee te krijgen om samen op te trekken en om samen de overheden aan te spreken op hun rol als regisseur van de samenleving en de ruimte daarvoor ter beschikking te stellen. 100 miljoen km² gaat natuurlijk niet in een keer. Daarom willen op zo kort mogelijk termijn een proof-of-concept project realiseren om dat met zoveel mogelijk andere partijen steeds verder uit te rollen. In de Haarlemmermeer, in ander gemeentes, in heel Nederland en zo verder. Op die manier kunnen we de zorg over het klimaat letterlijk handen en voeten geven doordat iedereen mee kan helpen zaailingen te verzamelen en uit te planten. En 'men' leert de exponentieel werkende natuurkrachten te gebruiken om een ecologisch probleem op te lossen. Duurzaamheid is niet het vervangen van 'fossiele' groei door 'zonne-energie' groei, maar het inzicht dat het met groei een beetje minder moet, willen we onze kinderen nog een toekomst geven van meer dan 20-30 jaar. N.B. Het

klimaatbosproject is niet een definitieve oplossing. Het is vooral een aanpak om de 50-100 jaar tijd te winnen, die we hard nodig hebben voor een structureel duurzame inrichting van de samenleving die gebaseerd is op evenwicht met wat het ecosysteem aan kan. En het is een aanpak die de mensheid leert dat het in het belang van iedereen is om samen te werken en de natuur op zijn waarde te leren schatten. Dat is ook al heel wat gezien de manier waarop het 'eeuwige groei model' tot dusver tot uitbuiting van alles en iedereen heeft geleid. Laten we hopen dat deze aanpak in 2020 bv bij de nationale boomfeestdag rond 18 maart al wortel schiet.

3.3 Natuurmarketing

3.3.1: Publiciteit (nr 2 in tabel 1)

Natuurmarketing is een essentieel onderdeel van ons werk. Gezien de vooroordelen die er over het werken in de natuur bestaan, is een permanente stroom van nieuws nodig om te onderstrepen hoe leuk en voldoening scheppend het kan zijn om samen de handen uit de mouwen te steken en om door te geven hoeveel inspiratie en energie dat op kan leveren. Die stroom van nieuws is bedoeld om steeds meer mensen te bereiken en levert op termijn hopelijk het draagvlak op waardoor ze besluiten om ook een keer te komen kijken en mee te doen.

Onze natuurmarketing in 2019 bestond uit:

- Persberichten over activiteiten (in 2019 10 x)
- De tweewekelijkse Flora en Fauna column in de HC en op de website(sinds 2006) en 26x in 2019. Tot 2015 verscheen deze column wekelijks en door een bezuiniging bij de krant daarna om de 14 dagen. Inmiddels zijn er bijna 550 columns verschenen. De column is gericht op het onder de aandacht brengen van bijzondere flora en fauna in de Haarlemmermeer. Dus zoveel soorten zijn er inmiddels behandeld van de ca 10.000 soorten die er in de polder voorkomen. De gedachte achter de column is dat als het algemene beeld is dat de Haarlemmermeer 'een kleibak met wat aardappels, onkruid en veel kantoren is' dat er minder zorgvuldig met het beheer van de openbare ruimte wordt omgegaan dan wanneer men zich realiseert dat er talloze bijzondere en zeldzame soorten voorkomen en dat er ook in de Haarlemmermeer bijzondere natuur voorkomt die de moeite waard is om een eigen plekje te gunnen, te bekijken en te beschermen. Een 2^e en 3^e reden voor de column is om contacten te leggen met andere natuurkenners en mensen die mee willen helpen om de handen uit de mouwen te steken. Per column komen er tussen de nul en 10 reacties, afhankelijk van het onderwerp.
- De wekelijkse blog op zaterdagavond op de website (45x) met een overzicht van wat er die week gedaan is. (sinds 2014)
- de 2-4 wekelijks vlogs op youtube met 13 producties in 2019. Bij het maken van de vlogs , met als doel om ook de jongere generaties te bereiken hebben een tiental mensen intensief mee gewerkt als inspreker of bij het monteren van de video's. Insprekers in 2019 waren Nanda Verbeek, Franke van der Laan en Thalmon Overbeek. De montage werd verzorgd door Norman Graafsma, Suzanne Lagerweij en Remi van der Laan. De vlogs lopen sinds oktober 2017 en sinds die tijd zijn er 44 gemaakt. Helaas is er een vrij groot verloop zowel bij de insprekers als bij mensen die helpen met monteren.
- De website stichtingmeergroen.nl. Het is belangrijk om de website actueel te houden. Dat gebeurt vooral door de blogs, de Flora en fauna columns en de youtube vlogs. De webmaster is Remi van der Laan, bij gestaan door Nanda Verbeek voor de vormgeving en de directeur voor de inhoud. In 2019 is een langgekoesterde wens om te website interactiever en informatiever te maken gestart. Zo willen we online verkoop van insectenhôtels, andere bouwsels en boekjes via de site mogelijk maken en een cartografische entree naar alle projecten realiseren. Hopelijk komt het resultaat van het overzetten van de oude website naar een geheel vernieuwde site in 2020 online.

- **Twitter:** Nanda heeft ook veel werk gedaan om de twitter account @Smeergroen account meer leven in te blazen met regelmatige posts (inmiddels ca 350) . Dat en de verkiezing in de Trouw Nationale duurzame top 100 lijst en vooral onze klimaat bosactiviteiten hebben geleid tot een flinke groei in het aantal volgers en andere contacten van een stuk of 40 naar bijna 700 volgers en 3300 volgend.
- **Binnenstebuiten:** Om van een lokale speler door te groeien naar een regionale en nationale, was de verkiezing in de nationale duurzame top 100 een mooie mijlpaal. Gelukkig wordt onze boodschap ook af en toe elders op nationale fora op gepikt. Zo is er een keer een VPRO programma getiteld 'Aanpakkers' gemaakt en zijn we dit jaar voor de 4^e keer in het NPO2 KRO/NCRV Programma Binnenstebuiten geweest. In 2017 gingen die over Park 2020 en de bomenroutes "Bomen om bij weg te dromen", in 2018 over het beheer van Groenendaal en het boomweggeefconcept. Dat waren allemaal 'winteritems' omdat er in die periode minder aan sprekende onderwerpen beschikbaar zijn. Daarom was het verheugend dat er in 2019 ruimte was om ook eens de biodiversiteit en de bloemenweelde van onze weides onder de loep te nemen. In juni werd die opgenomen en in september uitgezonden. Die uitzendingen werken soms op onverwachte wijze door. Zo nodigde RTV NoordHolland ons uit voor hun 'Strijders' programma. Dat is in november 2019 opgenomen en wordt op 2 januari 2020 uitgezonden en staat vanaf dat moment op hun website. Het 'Strijders' concept is bedoeld om initiatieven te belichten van mensen die ondanks alles door zetten om maatschappelijke thema's voor elkaar te krijgen om daarmee anderen te inspireren om ook niet op te geven
- **Nieuwsbrieven.** Om de communicatie met belangstellenden te intensiveren, is er in 2018 een nieuwsbrief gestart die vooral gericht is op de bedrijven rondom de Voedseltuin van Park 2020. Deze nieuwsbrief verschijnt 1x per 1 of 2 maanden (afhankelijk van het seizoen). In 2019 zijn er 7 gemaakt en 6 verschenen. Door de internationale bezetting van de omringende kantoren wordt deze in het Engels uitgebracht. Hierop zijn inmiddels **200 (?)** abonnees ingeschreven.

Community Food Garden Park2020

September 2019

Into the greenhouse

Voorbeeld van de eerste pagina van de Park2020 nieuwsbrief van september 2019.

Deze Park2020 nieuwsbrief heeft als vaste elementen: een uitnodiging om langs te komen en individueel of als bedrijf mee te helpen of producten af te nemen, de aankondiging van komende activiteiten, de beschikbare producten van het seizoen, en nieuws over de (toenemende) biodiversiteit in Park 2020.

- Via een mailing naar alle MEERGroen contacten is er in 2019 een algemene nieuwsbrief gestart met inmiddels **250 (?) abonnees** met algemene ontwikkelingen zoals de verkiezing in de Trouw duurzame top 100. Deze nieuwsbrief is 3x verschenen in 2019. Voor de inhoud van de nieuwsbrieven is de directeur meestal verantwoordelijk en voor een aantrekkelijke vormgeving en de verzending staat Nanda Verbeek garant.

3.3.2 Boek Code Rood: In Oorlog met onze leefomgeving (nr 3 in tabel 1)

Wat we als MEERGroen willen, de analyse en drijfveren daarachter en hoe we het doen, is nogal een verhaal. Dat verhaal is het best samen te vatten met de bekende slogan: 'Think Global, Act Local'. Het is over de jaren gebleken dat dat voor de meeste mensen een ver van hun bed concept is. En dat komt weer omdat de wereld zo ingewikkeld is gemaakt met die 7.5 miljard mensen die door elkaar krioelen en elkaar en hun toekomst vooral in de weg zitten, dat de meeste mensen zich terugtrekken in een zelf gekozen mini wereld en de boel de boel laten. Of dat nu hun taakomschrijving is of de voetbalclub of gezin. Ook biologen die zouden moeten kunnen zien dat de menselijke samenleving zijn eigen leefomgeving en toekomst in gevaar brengt, lijken dat te doen, door zich vooral te focussen op detail onderwerpen zoals; 'orchideeën', 'vogels' of minutieus wetenschappelijk onderzoek. Als Stichting MEERGroen leven en werken we vanuit het idee dat het anders moeten kunnen: dat je van elke dag een feestje kunt maken, voor jezelf, je wijk, de samenleving en de natuur en niet voor 20 jaar en dan na ons de zondvloed, maar volgens een concept dat nog 100.000 jaar mee kan. Maar dat vereist wel dat we een zachte landing voor de vele ecologische crises die we als homo economicus oproepen, moeten regelen. Dat is een groot verhaal, dat de niet zomaar in 10 minuten vertelt kan worden en dat nogal binnenkomt. Daarom hebben we deze analyse en de aanpak maar eens op papier gezet, zodat het rustig gelezen en herlezen kan worden. Dit boek is na 10 jaar schrijven en bijslijpen op de reacties van zeker 200 proeflezers in 2018 in druk verschenen. Dat was niet mogelijk geweest zonder de assistentie van ca 200 mensen die feedback hebben gegeven en Gunbritt Genuit en haar nicht Ilse, die de ruwe tekst vorm hebben gegeven en druk klaar hebben gemaakt. We hopen dat het op deze manier kan bijdragen aan het verspreiden van het MEERGroen gedachtengoed en het op gang brengen van een maatschappelijke discussie, die hopelijk leidt tot het uitbouwen van MEERGroen of partnerschappen buiten de regio waar we tot nu toe werken.

In 2019 zijn 150 van de 500 gedrukte exemplaren verspreid. Code Rood is in het Nederlands en vanuit de Nederlandse context geschreven. Het verhaal is echter wereldwijd en dat begon in 2019 al te wringen omdat we met de grote bedrijven van Park2020 begonnen te werken aan het klimaatbosproject. Veel van de gesprekspartners spreken geen Nederlands en op termijn is het natuurlijk ook de bedoeling om buiten Nederland activiteiten te ontplooiën. Daarom zijn we in 2019 begonnen met een Engelse vertaling en een omwerking naar een versie met meer internationale voorbeelden. Dat is waar het grootste deel van de tijd die aan Code Rood besteed is, voor gebruikt is, naast een aantal lezingen aan bv Natuur monumenten, De Partij van de Dieren en in een boekhandel.

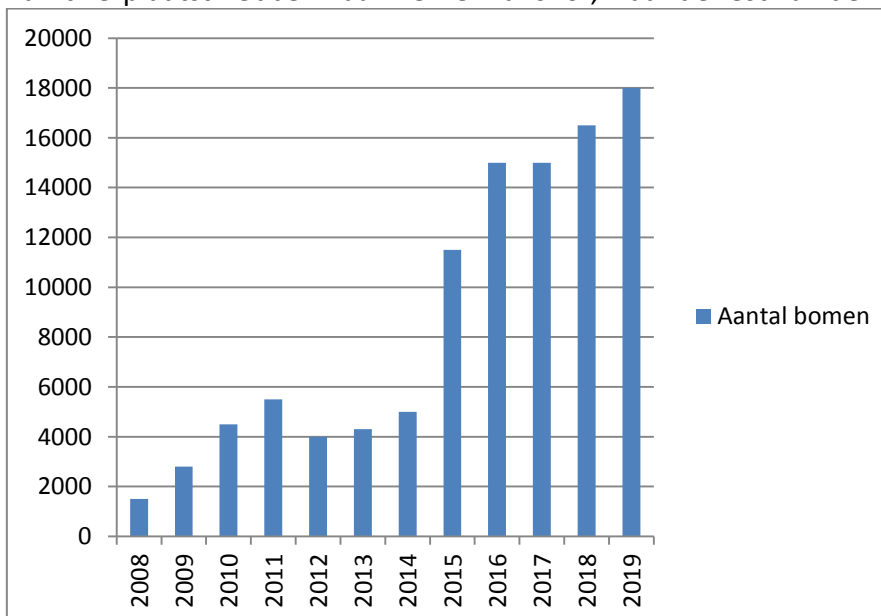
3.2.3 Boomweggeefacties

De boomweggeefacties (nr 4 in tabel 1) houden in, dat de hele herfst en winter bomen verzameld worden, die t.g.v. de nationale boomfeestdag rond 15 maart en tot 1 april weggegeven worden, met alles wat daar aan publiciteit en activiteit bij komt kijken. De boomweggeefacties (sinds 2009) bestaan uit het beschikbaar stellen van verzamelde bomen en stuiken aan particulieren om hun tuin en terreinen natuurvriendelijk mee in te richten. Een grafiekje van de ontwikkelingen sinds 2009 staat onderstaand.

Bomenmarkt Heemstede 2019

Het is ook bedoeld om de nationale boomfeestdag te ondersteunen en een manier om de waarde van ecologische kennis en inzet te onderstrepen. In 2019 zijn ca. 18000 bomen en struiken van 64 soorten aan 250 mensen en instellingen meegegeven in Haarlemmermeer en Heemstede, waaronder ook veel wilgen voor wilgen tenenlabirinten bij verschillende scholen en kinderopvang plekken. Bij gemiddeld €3 per boompje is dat een maatschappelijk cadeautje van ca. €54.000. Vooral de bomenmarkt voor het gemeentehuis in Heemstede was zo'n succes dat we in 3 kwartier door de voorraad voor een hele dag heen waren en de markt verplaatst hebben naar De Heimanshof, waar de rest van de voorraad stond.

De boomweggeefactie wordt in toenemende mate een grootschalig project, met name waar het gaat om de aanleg van klimaatbossen. De 18.000 bomen van 2019 zijn namelijk vooral de meest ecologisch waardevolle soorten zoals meidoorn, sleedoorn, vlier: soorten die bloeien en bessen leveren. Deze zaailingen zijn afkomstig uit de ca 150 ha terrein die we zelf beheren. Als we alle 'bulk' bomen zoals esdoorn, iep, wilg, berk, es, etc. ook zouden verzamelen dan zouden we jaarlijks structureel wel 200.000 bomen kunnen oogsten. Genoeg om elk jaar 20 ha klimaatbos aan te planten voor een fractie van de kosten van de reguliere aanpak. Dat zien wij mede als een belangrijke manier om burgers en bedrijven die

zich zorgen maken over de klimaatcrisis, maar die niet weten wat ze er aan kunnen doen, de gelegenheid te geven om iets te doen (CO2 vastleggen, fijn stof en stikstof invangen, etc.) En dat kan een positieve attitude stimuleren op basis waarvan er steeds meer actieve betrokkenheid en daadkracht ontstaat.

De oogst van 1 dagje zaailingen verzamelen: 3000 stuks van 20 soorten

3.4: Beheerprojecten

Het overgrote deel van de projecten valt onder de beheerprojecten.

3.4.1 Haarlemmermeer

3.4.1.1: Ijtochtzone (nr 5 en 6 in de tabel) , Houtwijkerveld (nr 10), Stenenveld (nr12) Jansonius natuurstrook (nr 20)

Op 1 september 2018 ging een driejarig nieuw beheer contract in voor 4 projecten. 2019 was het eerste volle jaar dat we het beheer konden doen:

In onderstaande tabel staan de uren organisatie en begeleiding en de mandagen vrijwilligerswerk, die in 2019 besteed zijn aan deze projecten.

Haarlemmermeerse projecten			
nr	projectnaam	organisatie	Mandagen
		in uren	
1	Houtwijkerveld	39	70
2	Floriande	64,5	86,5
3	Overbos	36	88,5
4	Jansonius	81,5	93,5
5	Stenenveld	62,5	60
	Totaal	283,5	398,5

De mandagen bestaan deels uit de buurtgroepen die inmiddels gevormd zijn en deels uit mensen en bedrijven die af en toe, bv op burendag of NLdoet zich een dag inzetten.

nr	projectnaam	Vaste groep	Losse groepen	Welke groep
1	Houtwijkerveld	10	10	Marechaussee
2	Floriande	5	20	Stage
3	Overbos	5	70	L'Oréal, Stage
4	Jansonius	5	20	Lyons club
5	Stenenveld	10	0	
	Totaal	35	120	

Voor het machinewerk (maaien, hooien, frezen) is Loonbedrijf RVR ingehuurd in een mooie combi tussen handmatig en machine werk

RVR zet een kraan in om 600 20-30 jaar oude boomstronken uit het Stenenveld te verwijderen

In de onderstaande tabel staat hoe vaak er in de projecten gewerkt is en wat de werkdag (en) met het grootste aantal mensen is geweest.

Haarlemmermeerse projecten			Grootste
nr	projectnaam	aantal	werkdagen
		keren	(mandag)
1	Houtwijkerveld	27 x	27
2	Floriande	31 x	12
3	Overbos	27x	60
4	Jansonius	26 x	11,25; 19
5	Stenenveld	17 x	10

Financieel zijn we er niet beter op geworden. Het is dat we vorig jaar een prijs van €6000 van Meerwind ontvingen . Wil je van het areaal wat moois maken, gaat dat niet voor het beschikbaar gestelde budget. We hadden gehoopt het hooi te kunnen verkopen en zaad te kunnen oogsten. Mede door het nogal natte weer vanaf het moment dat we gingen maaien, is daar dit jaar niets van gekomen.

Een speciaal 2019 probleem was dat vanaf het moment dat er gemaaid was, het maar bleef regenen. Daardoor viel het plan om zaden te winnen en hooi te verkopen letterlijk in het water. De geschatte 50 ton aan droog hooi was op het moment dat we het opgaven om het droog afte voeren ca. 150 ton zwaar. Ook konden de machines het vastgeplakte maaisel niet verwerken zodat er heel veel handmatig na hooien nodig was. Zie voorblad en onder:

Het hooi van het Jansoniusterrein inmiddels half november

3.3.3.2 Bomen en insectenpad in het Haarlemmermeerse bos

Deze educatieve paden zijn in 2007 en 2008 ingericht en sinds die tijd hielden we het beheer bij in overleg met de boswachters. In 2019 zijn er 2 ontwikkelingen geweest, die dit doorkruist hebben. De eerste is dat de beide boswachters met pensioen zijn gegaan en de nieuw aan genomen boswachters geen belangstelling voor het continueren van de relatie hadden. De tweede ontwikkeling was dat boven een deel van het insecten pad de hoogspanningsleiding afgebroken is, waarvoor bijna alle groen eronder vergraven werd. Mede door het niet op gang komen van het overleg met de nieuwe boswachters is er niets meer over van wat er was, behalve een insectenhotel. Een beetje frustrerend, zoals zo vaak.

3.3.3.3 Spaarnwoude

In drie gebieden van recreatieschap Spaarnwoude zijn we actief sinds 2009: Groene Weelde, Groene Carre Zuid en Boseilanden.

3.3.3.3.1: Groen Carre Zuid (nr 8 in tabel 1)

Rond Nldoet maaien en hooien we de orchideeënkuil op het Groene Carre ook altijd en verwijderen we berken- en wilgenopslag. Dit jaar met een ingenieursbedrijf met 20 mensen, onze eigen ploeg en ook de nieuwe wethouder Economische zaken (mevr. Ruigrok), die zich inzette. In de in 2009 gecreëerde voedselarme brakke en vochtige laagte, blijven de bijzondere ontwikkelingen zich opvolgen. Op minder dan 1 ha groeien er inmiddels 2000 rietorchissen, 30.000 moeraswespenorchissen, 200 brede wespenorchissen, 1000 zomerbitterling, 200 rondbladig wintergroen, 150 moeraskartelblad en 3 soorten ogentroost, 3 soorten duizendguldenkruid. De laatste spectaculaire ontwikkeling is dat parnassia (een duinvallei plant) zich tot meer dan 10.000 exemplaren heeft uitgebreid. Al deze soorten zijn bijzonder of heel bijzonder vele staan op een rode lijst als bedreigd. En daarnaast staan er nog 60- 80 andere soorten. In feite is dit terrein dat als duinvallei op Schiermonnikoog niet zou misstaan. Daarom stellen we hierbij voor niet meer over de orchideeënkuil met amfibieënpoel, maar over de orchideeënvallei te spreken. En in de bosjes broeden o.a Blauwborst, fitis, tjiftjaf, zwartkop, winterkoning en nachtegaal. Ook op paddenstoelengebied is het een bijzonder terrein met o.a. met de knalrode zwart wordende wasplaat, de popzwam en verschillende soorten melkzwam.

Aan het einde van de dag waren alleen de doordouwers nog beschikbaar in de orchideeënvallei (en konden mee naar de nazit)

3.3.3.3.2 Groene Weelde en Boseilanden (nr 9 in tabel 1)

In tegenstelling tot de eerste jaren waarin we soms wel tien werkdagen per jaar konden houden (mede gestimuleerd door pannenkoekenlunches in het lokale pannenkoekenrestaurant) meldden zich sinds 2015 steeds minder deelnemers. Door het gebrek aan opkomst is het werk dat we in 2019 gedaan hebben minder dan we voor ogen hadden. In 2019 is er net als in 2018 is er alleen 1 dag met NLdoet gewerkt in de Groene Weelde met een bankbedrijf uit Amsterdam met 40 mensen. Voor het Boseilandenterrein waren er in 2019 geen deelnemers.

Zo werkt het '1+1=5' concept: lekker buiten bezig zijn, orchideeënweide vrij maken en boompjes verzamelen voor de boomweggeefactie tegelijk in de Groene Weelde

En zo kan zo'n nazit er dan uit zien in de Groene Weelde: na hard werken gaat een drankje en een pannenkoek er wel in

3.3.3.4 Wandelbos Hoofddorp

In het Wandelbos Hoofddorp (nr 11 in tabel 1) was na vier jaar werk aan achterstallig onderhoud aan bramen, grote en kleine zaailingen en berenklaauwen een fase bereikt dat het werk tot regulier systematisch onderhoud kan worden beperkt in het hele oude deel uit 1936 (4.5 ha). En er was ook begonnen met systematisch onderhoud in het nieuwe deel uit 1975 (3 ha). Jammer genoeg heeft het inspraakproces over het 'Stadspark Hoofddorp' onze werkzaamheden doorkruist. Op een laag pitje vindt nog af en toe overleg plaats om weer aan de gang te gaan, maar dat heeft nog niet geleid tot resultaat.

3.3.3.5: Pop Up Parkje raadhuisplein (nr 18 in tabel 1)

In 2017 deden we een oproep om meer aandacht aan natuurspeelplaatsen te geven. Daar heeft de ondernemersvereniging Hoofddorp, die de oude skatebaan voor het Raadhuis een rol in de vergroening van het stadscentrum wilden geven, op gereageerd. In samenwerking met die ondernemersvereniging en een hovenier is er in maart een record tijd een plan gemaakt en uitgevoerd voor half april. Dat plan bestond uit de op de skatebaan al aanwezige aarde een mix van zware fruitbomen, bloem- en besdragende struikjes, vaste planten, eenjarige perkplanten en bloemenzaad te gebruiken om het Pop-Up Parkje (PUP-up parkje) annex voedselbos annex Tiny Forest er jaarrond aantrekkelijk uit te laten zien. Naast deze elementen zijn er insectenhutten en wilgentenenhutten aangelegd en is het betonnen en ijzeren hekwerk ingepakt met wilgen. In tegenstelling tot de verwachting werd dit parkje op een zeer vandalisme gevoelige plek niet binnen de kortste keren gesloopt zoals in de 2 jaren ervoor. Dat kwam aan de ene kant omdat de begroeiing zo was gekozen dat het niet uitnodigde om er door heen te lopen (stekels en brandnetels o.a) en anderzijds omdat er wanneer het nodig was, beheer werd toegepast. In de zomer zelfs elke week. Mooi was te zien dat de verschillende gewassen elkaar aan vulden in bloei en dichtheid. Het bijenbloemenmengsel zaaide zich zelf uit en bloeiden ook in 2019 een keer of 3. Dit POP-up parkje heeft een beperkte levensduur omdat er op deze plek bij een grote verbouwing van het gemeente huis een ondergrondse garage gaat komen. Maar dat duurt nog wel een aantal jaren Bij het PUP zijn in 2019 ook 20 kuubs bakken met kruiden, groente en fruitboompjes geplaatst die in het winkelcentrum stonden. Deze nemen we erbij in de verzorging zolang ze niet uit elkaar vallen. Evenals bloemvakken verspreid door het winkelcentrum waar we (30.000 extra) verwilderingsbollen uitgeplant hebben. Door de vinger aan de pols te houden is het PUP ook in 2019 zonder noemenswaardige schade van vandalisme doorgekomen en

groeien de bloem- en besdragende struiken en bomen flink door. Het parkje werkt als een magneet voor kinderen die er gaan spelen en voor mensen die er op de strategisch geplaatste boomstammen gaan zitten om te praten, uit te rusten of er hun brood op eten. En niet zelden wordt het parkje gebruikt als locatie voor groepsfoto's of selfies. Maar dat er fruit te plukken valt is nog niet veel mensen op gevallen. De meeste wijnbessen en kruisbessen eten we uiteindelijk zelf op. Ook de kruiden groeien heel goed: dit jaar hebben we vele keren de munt uitgedund en de opbrengst (20-25 kilo!) in porties aan voorbijgangers uitgedeeld. En dat kan ook met de wilde marjolein (oregano) en rozemarijn.

Met een nieuwe laag houtsnippers in maart is het PUP weer extra aantrekkelijk voor een nieuw seizoen. Dit jaar groeide er in die snippers in september massaal 'heksenboter': een bijzondere 'kruipende' slijmzwam

3.3.3.6: Hazelnotenbos (nr 19 in tabel 1)

Een vervolgproject van het Park 2020 kantoren park van SADC (Schiphol Airport Development Corporation) met de gemeente is een logistiek bedrijven terrein van ca 140 ha. Dit project heeft nog hogere duurzaamheidsambities. Binnen dit bedrijventerrein wat in de komende 30 jaar moet ontstaan, is een zone van kleine innovatieve bedrijvigheid gepland, genaamd The Valley. En er is een innovatiecentrum dat C- Beta is gedoopt. Ook in 2019 liep er overleg om in de buiten ruimte van C- Beta 'inspirerende groene activiteiten' te ontplooiën. Behalve een begin om het met bramen dichtgroeïende hazelnotenbos op orde te houden en een deel van de weer op gang komende hazelnotenproductie te benutten is daarbij in 2019 nog geen structurele vooruitgang geboekt.

3.3.3.7: Jeugdland Hoofddorp (nr 21 in tabel 1)

Naar aanleiding van de boomweggeefdagen ontstond er contact met een nieuw bestuur en nieuwe beheerder van Jeugdland Hoofddorp. Die wilden een ecologisch beheer, een groentetuin en een educatief groen activiteitenprogramma. Daar is een paar maanden aan gewerkt tot de klad inkwam door te veel interne zaken. In 2019 is daar maar beperkt voortgang in geboekt. Wie weet in 2020 meer. Wij willen wel, want het is een terrein met veel potentie.

3.3.3.8 : Bermen N201 (nr 29 in tabel 1)

De bermen van de N201 tussen de brandweerkazerne Hoofddorp en de brug over de ringvaart bij Heemstede zijn van een ecologisch geheel andere kwaliteit dan veel ander bermen van de N201 en bv de N205 en N206. Dat komt om dat de Haarlemmermeerse bodem het resultaat is van een Waddengebied dat hier tot 6000 jaar of zo geleden gevormd werd (voordat zich een veen pakket daarop vormde zoals in de rest van laag Nederland) . Deze bermen

liggen op een voormalige zandbank en de rest bestaat uit meer of minder zware klei gronden. Dat uit zich op de klei door 1-1.5 m hoge meerjarige grassen (vooral glanshave) en op de arme zandige bodems door veel meer kruiden (vooral klavers) en lage grassen. Toch wordt uit berm-beheeroverwegingen de lage vegetatie net zo intensief gemaaid als de stukken met hoge grassen. Dat heeft mede tot resultaat dat die bloemrijke bermen zelden zaad kunnen vormen en dat de insectenpopulatie en daarmee de biodiversiteit elk jaar weer een aantal malen drastisch gedecimeerd wordt. Omdat we regelmatig tussen Hoofddorp naar Heemstede reizen, doet het 'zeer' hoe de potentiële biodiversiteit op deze manier gedecimeerd wordt. Voorts hebben we als MEERGroen langs dit stuk N201 al verschillende andere terreinen in beheer zoals in Houtwijkerveld, het stenenveld, de Ijtochtzone, stukken van het Haarlemmermeerse Bos, en in het verlengde de Cruquiusdreef, Meermond en ga zo maar door. Dus behalve de behoefte om de ecologische potentie van deze strook te benutten b.v. meerdere soorten bloemenweides om de tienduizenden dagelijks passanten het mooie van de Nederlandse natuur te laten zien, is er ook de potentie om een lokale ecologische verbindingzone te creëren. Daarom proberen we al jaren om met de provinciale politieke, beleidsmatige en beheer technisch betrokkenen in gesprek te komen. Begin 2019 leek dat te lukken en gedurende 2019 zijn er verschillende gesprekken geweest en is er een plan gemaakt om van de 14 ha berm van deze strook de 6 ha - waar met vrijwilligers veilig gewerkt kan worden- ecologisch en recreatief te 'optimaliseren' en daarnaast de mooiste 2-4 ha zo te laten. Helaas is het zoals met veel overheidsoverleg dat alles heel traag gaat en dat er door wisselingen van personeel ook vaak een kink in de kabel komt. Ook dat is weer meermalen gebeurd tijdens de lopende gesprekken. In 2020 gaan we het weer proberen om handen op elkaar te krijgen hier of elders op provinciale wegen, meer bio diversiteit te realiseren.

3.3.4 Kaag en Braassem

3.3.4.1 Kaagtuin en Smikkelroute (nr 13 in tabel 1)

Deze groentetuinen, natuuroevers en boomgaard horen bij het bezinningscentrum 'De Stal' op de Kaag en daar zijn we inmiddels een jaar of 10 geleden bij betrokken geraakt. Met name rond de boomgaard proberen we samen met het centrum een traditie op te bouwen dat de BuitenKaagschool en bewoners zich betrokken voelen bij het onderhoud en dat men als tegenprestatie dan ook van de vruchten gebruik mag maken. Inmiddels zijn de hoogstambomen op een leeftijd gekomen dat ze flink fruit produceren. Met de school bovenbouw en het bezinningscentrum Stal op de Kaag wordt elk jaar geprobeerd een voorjaarsverzorgingsmiddag en een najaarsoogstmiddag te organiseren, waar we steeds meer Kaagbewoners bij proberen te betrekken. Dat is in 2019 niet gelukt. In 2020 proberen we het weer.

3.3.5. Heemstede:

3.3.5.1 : Algemeen

In Heemstede zijn we sinds juli 2013 actief. De 2 mensen die toen begonnen, zijn inmiddels deel van een dynamische groep die soms 30 en meestal 15-20 mensen telt. Er wordt elke vrijdag gewerkt, om en om in Meermond en sinds 2015 in Groenendaal. Het is bijzonder stimulerend te merken dat de M.E.E.E.R waarden die we proberen uit te dragen door de gemeente opgemerkt en gewaardeerd worden. En hoewel het naar onze smaak altijd te langzaam gaat zijn er in de afgelopen 5 jaar grote stappen vooruit gezet. Zo is er samenwerkings- en financieringsmodel geformuleerd van een raamcontract, maar daaronder allerlei aparte projecten. En die heeft niet de vorm van een beheerovereenkomst, maar als steun en ruimte voor meedenken en het in goed overleg uitbouwen van de M.E.E.E.R.waarden.

Naast de ruimte voor meedenken geeft dit ook een oplossing voor het theoretische en potentiële gevaar van concurrentie vervalsing die bij een beheercontract op de loer ligt. Dat dit in de praktijk niet speelt omdat wij meestal alleen terreinen in beheer nemen en werkzaamheden uitvoeren die niet of nooit gedaan werden. Maar dat is aan juristen niet uit te leggen.

Een aantal vermeldenswaardige ontwikkelingen uit 2019 zijn:

- Door het wegvallen van De Heimanshof als uitvalsbasis is de gemeente Heemstede in mei 2019 te hulp geschoten met het ter beschikking stellen van een leegstaand gebouw aan de Meijerslaan.

Dat gebouw stond al jaren leeg en is nu een steeds dynamischer centrum van activiteiten geworden voor lezingen, het bouwcentrum voor insectenhôtels, nestkasten (zie elders) en het thuishonk van de GreenTeens. In de winter wordt er elke dag met minder goede buitenwerkcondities gebouwd en geknutseld. Daarnaast is er sprake van om dit gebouw als een soort EcoCafe Heemstede in te zetten om burgers bij het groenbeleid in de gemeente te betrekken. Een goede naam voor dit centrum is nog in overleg evenals de datum voor een officiële opening. In 2019 werd er 8 x vergaderd, 56 x gebouwd, 1x een lezing gehouden en 4x door de GreenTeens gebruik van gemaakt, met een steeds toenemende frequentie naarmate het jaar vorderde.

De Meijerslaan in volle actie voor bouwactiviteiten

- De 2 boswachters van Groenendaal, die wij eens in de 14 dagen helpen, zijn vrijgesteld om de andere vrijdagen van de maand met onze groep te werken, ook buiten Groenendaal. En dat heeft een wederzijds zeer vruchtbare en plezierige samenwerking opgeleverd.
- In het nieuwe college programma 2018-2022 wordt het ecologisch beheer van MEERGroen voor het eerst officieel een plaats gegeven, met daaraan gekoppeld meer budget en ook een rol voor meer burgerparticipatie in beheer en meedenken. Daar ontdekken we samen ook steeds meer mogelijkheden voor. Zo is de eikenprocessierups(EPR) met een opmars bezig. In 2017 waren er in Heemstede 2 nesten, in 2018 20 en in 2019 al 50. Dus je kunt op je vingers natellen dat er in 2020 80-100 nesten zullen opduiken. Daar kun je met veel gif en branden wat aan proberen te doen, maar ook met ecologische middelen. De ervaring leert dat je dit soort plagen nooit uit kunt roeien, maar ze wel met tijdige en goede middelen op een aanvaardbaar laag niveau kun houden. Daarom zijn we blij dat de gemeente wil proberen om de zorg over EPR in te zetten voor meer burgerbetrokkenheid en de vleermuizen te stimuleren voor het wegvangen van de EPR nachtvlinders en mezen voor het opvoeren van de rupsen aan hun jongen. Daarom zijn we al in 2019 begonnen met het bouwen van vleermuizenkasten en mezenkasten die we met (meer) Heemstedenaren op willen hangen bij locaties waar in 2019 nesten waren en zo mogelijk materialen en mensen willen mobiliseren om er in de Meijerslaan nog veel meer te bouwen. Daarmee nemen we i.i.g. de factor van nestel- en verblijfplaatsen als beperkende ecologische factor mee weg. En we hopen dat de zorg van mensen over de EPR een aanleiding is om zich meer voor ecologie in te zetten.

- Een bomenmarkt van de boomweggeefactie kreeg voor het 3^e jaar een structurele plaats op het plein bij het gemeentehuis en was zo succesvol dat de voorraad voor een hele dag in 3 kwartier weg was en de markt elders voortgezet moest worden, waar nog meer voorraad beschikbaar was.
- Er worden naar onze capaciteit het toelaat steeds meer kleinere en grote projecten toegevoegd: vooral bloemen weides (zie 3.3.8.4) En verder praten we voor 2020 over de aanleg van een ijsvogelwand op de nieuwe natuurbegraafplaats, de aanleg van een wilgentenen hut bij het nieuwe wijk centrum Plein 1. Na 2 jaar overleg met de eigenaren van het Sorghbosch (Kennemerduin, Nieuw Overbos en Kennemeroord) heeft de gemeente een contract bedongen dat MEERGroen het landgoed op orde gaat brengen na vele jaren 'economisch beheer'. Maar per de jaarwisseling met 2020 was dat contract nog niet officieel geactiveerd, hoewel er af en toe wel activiteiten worden uitgevoerd zoals in maart, in het deel van het, net als wij, ongeduldige wordende Kennemeroord en via het plaatsen en controleren van nestkasten die door de bewoners van Nieuw Overbos en Kennemeroord geadopteerd worden.

Al met al hopen we dat dat in 2020 gaat leiden tot een situatie dat er een betaalde Heemsteedse coördinator aangesteld kan worden, die naast de vrijdagwerkgroep, toe kan gaan werken naar meerdere werk dagen in de week ,met een 2^e, 3^e en wellicht nog meer werkgroepen, die bv op vrijdagen in Meermond, op maandagen in Groenendaal en op zaterdagen in het Sorghbosch gaan werken en die ook voorlichting over flora en fauna en burgerparticipatie en het in beheer nemen van andere terreinen kan verzorgen. Dat is het werkmodel dat we dat in elk gemeente voor ogen hebben, als er voldoende budgetvoor komt

3.3.5.2: Meermond (nr 14 in tabel 1)

Er is een vaste, trouwe en gezellige groep van 10-20 mensen die elke vrijdag present is. Daarmee is in de afgelopen jaren al veel werk verzet. Er blijven altijd nog wel hoeken met woekerende bramen of riet, maar we kunnen het werk prima aan. Dit jaar hebben we 2 nieuwe insectenhôtels geplaatst ter vervanging van het voor de 2^e keer vernielde bestaande exemplaar (altijd rond oud en nieuw). Ook nieuw in 2019 was een begin met een structurele aanpak van op sommige plekken woekerende Japanse duizendknoop. Vooral tegenover de waterzuivering is in 10 jaar tijd een plek ontstaan van 100-150 m lang en 10-15 m breed. Maar ook bij de brug van de ijsvogelpoel en verspreid door het terrein zijn er kleinere stukken. Vooral Louis heeft zich ingezet om paal en perk aan de uitbreiding te stellen. Maar we hebben allemaal onze sporen verdiend. Zo hebben we meer dan 10 weken achter elkaar de plek bij de brug om de 14 dagen bij gehouden om uiteindelijk tot meer dan 60 cm diep nog steeds wortels op te graven. Daar gaan we in 2020 gewoon mee door. In bloei zullen we ze niet meer laten komen en als we ze elk jaar blijven maaien en uitspitten moet het minder worden. Dat is een uitdaging waar we weliswaar geen weddenschappen (meer) over afsluiten, maar wel mee door gaan. Verder hebben ons geconcentreerd op het optimaliseren van het beheer van de bestaande bloemenweides, moeras, paden en struwelen. De bloemenweides hebben we inmiddels tot 4 of 5 types ontwikkeld: eenjarig met wilde klapproos dominant, eenjarig met slaapbol dominant, eenjarig met zwarte mosterd (Herik) dominant, meerjarig met margriet en beemdooievaarsbek dominant en meerjarig met wikke en bont kroonkruid dominant. In 2019 hadden we de distels na 3 jaar goed onder controle, maar bleek de bijvoet uit de bocht te vliegen. Daarom is dat stuk in 2019 niet alleen gemaaid maar ook gefreesd. Verder zijn er altijd genoeg bramen om te snoeien en uit te spitten, langs het Spaarne, op de uitzichtheuvel en tussen de struwelen op de hellingen om de centrale ruimtes heen. En ook het in de moerassen groeiende riet vereist jaarrond zorg. Rond het heksenpad maaien en wieden we het 3-4x maal per jaar en elders 1-2x.

Ook de fruitbomen krijgen aandacht en groeien gestaag. Minstens 2x jaarlijks is de Molenwerfsschool present om te helpen bij snoeien en oogsten. De burendag met appeltaart- en appelmoes-accent wordt

een traditie waar we elk jaar weer naar uitkijken. Überhaupt neemt het aantal bezoekers nog steeds gestaag toe doordat het terrein meer bekendheid krijgt.

De ravage na de brand in oktober

Er waren wel een aantal minpunten. 3 maanden lang bivakkeerden er langs het moeras een aantal stadsnomaden die veel schade aan de bodem en de vegetatie hebben aangebracht en er een enorme puinhoop van hebben gemaakt met rommel en ontlasting. Of zij het waren of anderen weten we niet, maar ook de fruitbomen zijn in die periode met grof geweld 'geogst' door hele toppen en grote takken te breken en voor het eerst sinds 2013 is er met de stammetjes die wij ter beschikking stellen aan spelende kinderen om hutten te bouwen een significante brand gesticht. Het verkoolde hout is door de gemeente afgevoerd en wij hebben uit Groenendaal weer 500 nieuw stammetjes gebracht. Ook zijn er wandelaars die bijna elke dag van het jaar hun hond illegaal in Meermond uitlaten en dan een leeg bierblik van 1.5 liter van een bepaald merk in de bosjes langs de paden gooien....

3.3.5.3 Groenendaal (nr 16 in tabel1)

Inmiddels werken we sinds 2015 in Groenendaal en in die periode is er naar schatting 45 ha van de 90 van esdoornopschot met wortel en al ontdaan zodat de monumentale eiken, beuken en lindes beter tot hun recht komen. Ook komen er bijna elk jaar weer stinsenbollen ter beschikking die we in december/januari op de plekken die vrij zijn van zaailingen geplant worden om een mooie ondergroei te krijgen. En er worden elk jaar duizenden geschikte zaailingen verzameld voor de boomweggeefactie en vanaf november 2019 ook alle beukjes en andere 'bulk' soorten zoals esdoorns van een geschikte maat om klimaatbossen mee aan te leggen (en daarmee zoveel mogelijk CO2 vast te leggen). Verder hebben we in Groenendaal bamboeopstanden ontdekt met een kwaliteit bamboe die (na een paar maanden drogen) geschikt zijn om insectenhôtels mee te vullen. Dat scheelt ritjes naar de Betuwe om daar jaarlijks ruim 2 ton aan tweedehands bamboestokken van boomkwekers te halen.

3.3.5.4 Sorghbosch (nr 17 in tabel1)

Mede omdat het werk dat wij weten te verzetten en de toegevoegde recreatieve, educatieve en maatschappelijke waarden in Meermond en Groenendaal niet onopgemerkt zijn gebleven, is sinds in 2017 nog een terrein in zicht gekomen als potentieel werk terrein. Het gaat om het Sorghbosch, ook een oud landgoed van ca 6 ha waarin en waarnaast 3 woonvoorzieningen voor ouderen zijn gevestigd van 3 verschillende eigenaren. In de directie omgeving

van de woonvoorzieningen wordt door hoveniers regulier onderhoud gepleegd, maar aan het bos met monumentale bomen, minimaal. Er is wel een beheer- en onderhoudsplan opgesteld, maar door allerlei gedoe van nieuwbouw en doorverkoop is het bos er de afgelopen 20-25 jaar bij ingeschoten. En het resultaat daarvan was dat ook dit bos voor een groot deel dichtgegroeid is met opschot van vooral esdoorns, dat monumentale eiken en lindes worden verdrongen door jonge beuken en alle soorten door esdoorns van een jaar of 25-40. Ook groeide het bos door het hek over het naastgelegen trottoir en fietspad en raakte de eens dichte stinsenvegetatie in de ondergroei in de verdrukking en uit het zicht/licht. Sinds september 2017 is er vrijblijvend af en toe een werkdag gehouden om te laten zien aan de zorginstellingen hoe wij werken en wat het resultaat is. In 2019 is er met NlDoet en met stage groepen van Hageveld werkdagen gehouden en het stuk wat in eigendom is van Kennemeroord en is het aantal nestkasten wat door bewoners van Kennemerduin en nieuw Overbos is geadopteerd uitgebreid van 15 naar meer dan 25. Het politieke en juridische proces om het contract rond te breien, was per de jaarwisseling van 2019/2020 nog niet afgerond. We hopen dat dat vroeg in 2020 wel gebeurt. Want we hebben het Sorgbosch voor maart al wel weer als de NlDoet project aangemeld. Maar om er een vaste groep te formeren en er elke zaterdag te gaan werken, wachten we tot het contract rond is.

3.3.5.5 Bloemenweides Heemstede (nr 22 tm 28 in Tabel 1)

Het aantal terreinen in Heemstede en vooral bloemenweides neemt gestaag toe. Naast Meermond (sinds 2016 6 ha, waarvan 2 -2,5 ha bloemenweides), Groenendaal (sinds 2015 90 ha alleen bos, maar wel stinsenbollenareaal), waren dat de bloemenweides van de Vrijheidsdreef (sinds 2017, 1 ha), bloemenweide Kohnstamlaan (sinds 2018 0.3 ha), de Ringvaardijk (2018, 0.1 ha), de fijnstof- en CO2 vangende planten in het hek langs de Cruquiusdreef (150 m in 2018 en 100 m erbij in 2019), bloemenweide Cruquiusdreef (500 m² in april 2019 en nog 1000 m² voor 2020), Bloemenweide Thorbeckelaan (2019 400 m²) en bloemenweide bij het Oude Slot (400 m² in 2017, uit gebreid tot 0,6 ha in 2019). Bij de Kohnstamlaan en de Thorbeckelaan zijn er betrokken omwonenden waaruit een semi-zelfstandige of zelfstandige beheergroep kan ontstaan. Dat wordt een van de doelen van 2020.

3.3.6 Haarlem

3.3.6.1 Bloemenweide Waarderpolder (nr 30 in tabel 1)

In april werd onze assistentie in groepen om met de Imkervereniging een bloemenweide in de Waarderpolder in te zaaien. Daarbij bleken er interessante verschillen in werkwijze, die wederzijdse synergie mogelijkheden boden. Een 5-tal keren is daarna follow-up overleg over gepland. Maar het is er in 2019 nog niet van gekomen. Wellicht in 2020.

3.3.7 Amsterdam en Amstelveen

3.3.7.1 Historische Spoorlijn Amsterdam Bovenkerk

Op de museum-tramlijn is op verzoek van de EMA (Elektrische Museumtramlijn Amsterdam) het ecologische beheerwerk in 2013 begonnen met 'ad hoc' dagen. In 2015 en 2016 is de groep van 2-4 mensen uit de EMA en MEERGroen Hoofddorp gaandeweg uitgegroeid naar 6-15 met steeds meer deelnemers uit Amstelveen en Amsterdam en is een ritme van eens in de 14 dagen werken op een zaterdag ontstaan. Mede n.a.v. onze inzet heeft ook de gemeente Amstelveen het beheer op de dijk buiten de directe nabijheid van de spoorlijn (totaal 7 van de 15 ha) een grotere inzet van aannemers. Echter pas bij werkgroepen van 20-30 mensen die om de week in het Amstelveense en het Amsterdamse deel aan het werk zijn, kunnen we verwachten dat we de spoordijk ecologisch op orde kunnen krijgen en houden: wat betekent dat we ook lucht krijgen om de karakteristieke biodiversiteit van deze spoordijk tot zijn recht te laten komen. Tot mei-juni 2017 zijn deze werkzaamheden door gegaan. Toen viel de coördinator vanuit de EMA weg doorgerek aan steun uit haar eigen organisatie en gezondheidsproblemen en zakte ook (ongelateerd daaraan) het aantal deelnemers uit Amstelveen en Amsterdam sterk terug met als gevolg dat we met bijna alleen 2-4 mensen uit Hoofddorp de spoordijk van

Amstelveen stonden te onderhouden. Omdat dit al sinds 2013 gebeurde zonder enige vergoeding met koffie en koek uit de MEERGroen pot en met gereedschap en vervoer idem en er na 4 jaar nog geen enkele aanwijzing kwam uit de EMA en de gemeentes dat zit zou kunnen veranderen, zijn de werkzaamheden opgeschort totdat daar wel sprake van is. Er is in 2019 op ad hoc basis overleg geweest en er is van alles gaande zowel in Amsterdam als Amstelveen in goede en slechte richtingen. We weten echter nog niet wat de uitkomst daarvan gaat worden.

3.5 : Bouwprojecten

Niet iedereen met affiniteit met de doelen van MEERGroen voelt zich betrokken bij het traditionele 'groene' werk van natuurbeheer en stadslandbouw. In de loop der jaren is er daarom een spectrum van werkzaamheden ontwikkeld, waar ook de meer technisch georiënteerde mensen zich bij betrokken voelen. Ook dat werk kan een bijdrage leveren aan de doelen om de samenleving bij de natuur te betrekken. Het gaat hierbij vooral om het bouwen van insectenhôtels, nestkasten, egelhotels en ook natuurspeelplaatsen. Een extra voordeel van de bouwactiviteiten is, dat het weersonafhankelijk is en daarmee een zekere continuïteit in het aanbod van werkzaamheden jaar rond oplevert op 'mindere' buiten dagen en een extra argument voor bedrijven en scholen om MEERGroen te kiezen als stageplek of voor teambuilding. De grote ontwikkeling van 2019 was dat we het 30 m lange gebouw aan de Meijerslaan in Heemstede ter beschikking kregen. Dat gebouw, voorzien van een aparte opslagruimte en een keuken, hebben we met een wand opgedeeld in een schoon vergader- lezing- en ontmoetingsplek en een werkruimte met zaagmachine, boren etc. Waar we vroeger in de kas van De Heimanshof op de paden werkten, hebben we nu volop de ruimte om van alles te bouwen. Zo zijn er sinds oktober al 35 vleermuizen kasten, 40 mezenkasten, een slechtvalkkast, 2 torenvalkenkasten, een egelkast, 4 grote (1x 1,5 m) insectenhôtels, 70 nestkastmodel insectenhôtels en 15 middenmaat (40 x 50 cm) insectenhôtels gebouwd. En die bouw activiteit gaat nog door tot april. Dan komt iedereen nl in voorjaarsstemming en is er overal vraag naar dit soort bouwsels. Ook de voorbereidingen voor de ijsvogelwand op de natuurbegraafplaats, d.w.z. het op maat zagen gebeurt hier. Alles wat we bouwen doen we met afvalmateriaal en met name hechthout en hardhout wat nog steeds massaal overal en op milieustraten wordt afgedankt terwijl het nog 10- 30 jaar mee kan. Zo vragen onze bouwsels op een positieve manier aandacht voor deze weggooimentaliteit.

3.6: Stadslandbouw

Er is de laatste jaren een sterk groeiende belangstelling voor groenteteelt. We zijn als MEERGroen betrokken bij een aantal projecten met allerlei partners om hierin te voorzien en om belangstellenden de waarde van zelf gezond bewegen en gezond voedsel verbouwen te laten ontdekken.

3.6.1 Geniedijktuin

Deze tuin wordt door een aantal vrijwilligers uit het Oude Buurtje in Hoofddorp verzorgd. Ook de buurtjeugd en de buurtvereniging is regelmatig betrokken bij activiteiten op deze tuin (zaaien, oogsten, rondleidingen), die bestaat uit het oude Dr Nanninga openluchtzwembad van 2000 m², dat in van 1935 tot ca 1976 gefunctioneerd heeft en waarvan de helft tot natuur ontwikkeld is en de helft voor groenteteelt gebruikt wordt. Met dit beheer wordt tegelijkertijd een stukje cultuurhistorisch erfgoed behouden.

3.6.2 Park2020 voedseltuin (nr 33 in tabel 1)

Naast het station Hoofddorp is sinds een aantal jaren een nieuw kantorenpark ontwikkeld met de ambitie om het meest duurzame kantorenpark van Europa te zijn. Dat komt op allerlei manieren tot uitdrukking: bv in het 'Cradle to cradle' bouwconcept, in het toepassen van principes uit de 'circulaire economie' en door pogingen om de waterkringloop lokaal te sluiten. Door de kredietcrisis bleef een deel van het terrein langer braak liggen dan gepland, waardoor er veel wilde vegetatie op schoot.

Via het lokale biologische lunchrestaurant zijn we als MEERGroen in gesprek gekomen met projectontwikkelaar Delta. Het resultaat van die gesprekken was dat er niet een gazon, maar een tijdelijke voedseltuin, een vlindertuin en een natuurtuin op dit terrein is gekomen tot er gebouwd gaat worden. De voedseltuin van 0.4 ha, waar ook een kas bij hoort wordt door MEERGroen beheerd ten behoeve van het restaurant en afname in het park. Het hoofddoel van de tuin is om kantoorwerkers te inspireren om ook mee te komen werken en om mede het circulaire en groene gedachtengoed van Park 2020 handen en voeten te geven. Ad hoc zijn er wel mensen en groep b.v. met teambuilding en NI doet die mee werken, maar het meeste werk wordt door onze eigen vrijwilligers gedaan. In 2019 is dat lunch restaurant gestopt. Er was al een winkeltje ('The Circular Food Shop') gestart.

Products currently available

Now available in our Circular Food Store on the garden, are:

Vegetables:

- New Zealand spinach
- cucumbers
- Swiss chard

Tea herbs:

- lemon verbena
- absinth
- anise hyssop

De Circular foodshop met vrijwilliger Thalmon, die alle lunchwandelaars zijn winkel in praat

In 2017 zijn we al aan het nabij gelegen restaurant Den Burgh gaan leveren- waar inmiddels een eigen tuin in co beheer is- en aan een biologische groentekraam. In 2019 zijn daar als afnemers nog bijgekomen restaurant L'Hirondelle in het centrum van Hoofddorp, het restaurant van theehuis Cruquius, Vermaat catering en groothandel Lindenhoff. Niet iedereen neemt overigens vaak en/of heel veel af. Dus de productie is meestal nog groter dan de afname.

De grote ontwikkeling van 2019 was dat in het 5e jaar van deze tuin eindelijk redelijk wat contacten kregen met en in de bedrijven op en om Park 2020. Dat heeft geleid tot deelname aan 2 duurzaamheidsevenementen in de kantoren en tot een toenemend aantal rondleidingen en werk dagen van groepen. Bij zowel het L'Oréal kantoor als bij Danone/Nutricia (sinds april gevestigd naast park 2020) is er veel aandacht voor duurzaamheid en ook de intrinsieke motivatie van medewerkers. Elke kwartaalbijeenkomst van L'Oréal heeft daarom een thema en in september is die ingevuld met een biologische markt met onze producten. Verder doet L'Oréal als 6 jaar mee op hun Citizens day (25 juni) aan werkzaamheden in telkens weer een ander MEERGroen project. In dat kader raakte ook hun interne

cateraar (Vermaat) geïnteresseerd als afnemer. Danone/Nutricia had een hele duurzaamheidsweek rond de dag van de duurzaamheid van 10 oktober. In dat kader hebben wij ook daar in een duurzaamheidsmarkt in het kantoor geparticipeerd met onze boodschap en producten en in de loop van de zomer zijn er 2 team buildingsdagen gehouden, voorafgegaan door een lezing.

De Duurzaamheidsmarkt in het atrium van Danone/Nutricia

En ook andere bedrijven raakte geïnteresseerd en kwamen langs voor rondleidingen (Sanoma 3x), Irdeto (1x) en Fedex en Fedex kwam ook 1 middag werken. In totaal werkten er 45 mensen in de tuin, waarbij het leeuwendeel van het werk dus onze eigen ploeg van 10-15 mensen werd gedaan, waaronder Roanna, Jacco, Thalmon, Adri, Marlied, Mireille, Dirk, Rens, Frank en Franke en de stagiaires Jens, Melody (2x) en Kim.

Klimaatbos

Wellicht de meest belangrijke ontwikkeling in Park2020 en van het hele jaar is dat er door de toenemende zorg over het klimaat, het gesprek op gang kwam met bovenstaande en andere bedrijven, waarbij Delta als mede-initiatiefnemers niet onvermeld mag blijven om daar wat aan te gaan doen. Het resultaat daarvan is in 3.2: Klimaatbos reeds vermeld.

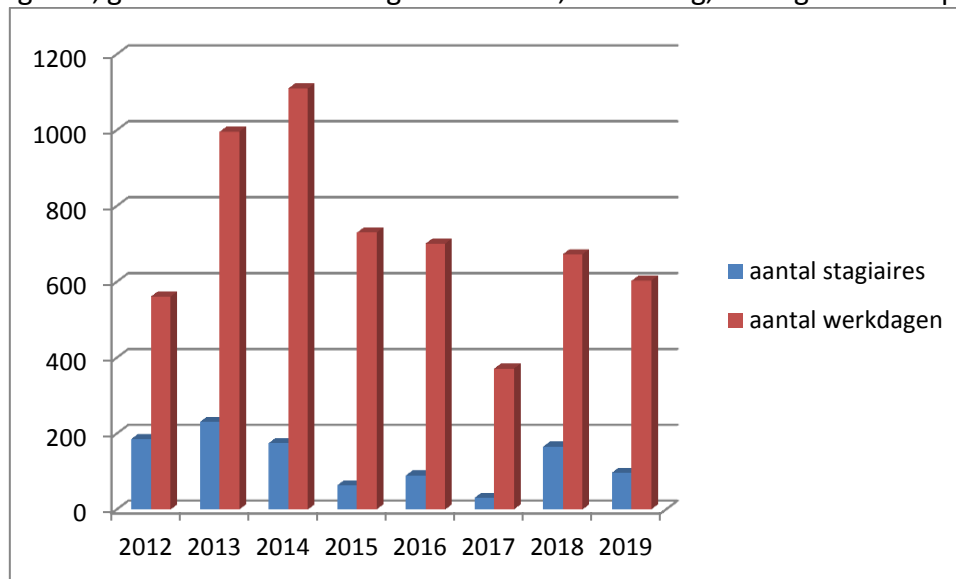
3.6.3 Restaurant Den Burgh (nr 34 in tabel 1)

Als resultaat van de groenteleveranties uit Park 2020 aan Restaurant Den Burgh werd er in februari 2018 besloten dat het restaurant zijn eigen groentetuin, bijenstal en bloemen weide wilde. In een record tijd is die tuin van 600 m2 in 2018 gerealiseerd. De samenwerking gedurende het groeiseizoen is alleen maar beter geworden. Tot 6 koks en keukenpersoneelsleden werken regelmatig in de tuin en een middag in de week zijn wij er ook. Het restaurant maakt zeer efficiënt gebruik van de teelt. Sommige vakken zijn in 1 seizoen 3-4 opnieuw ingezaaid en de oogsten verwerkt. In 2019 beleefde de tuin zijn tweede seizoen, met

weer een prima oogstresultaat. Helaas was de personele bezetting van de keuken in 2019 minder optimaal en werd er minder door Den Burgh werknemers in de tuin gewerkt.

3.7: Educatie

Educatie is een prominent onderdeel van de MEERGroen-doelen, dat door alle werkprocessen heenloopt. Een aantal activiteiten heeft een meer dan gemiddeld educatie element en dat zijn vooral de stages en de naschoolse of buitenschoolse opvang-cursussen (NSO/BSO). Aan stages wordt extra aandacht gegeven om jonge professionals en middelbare schoolleerlingen de verbinding tussen de theorie op school en het grote verschil met werkzaamheden in de praktijk te leggen. En dan gaat het vooral om praktisch inzicht, werkmotivatie en het leren toepassen van theorie op alle mogelijke manieren: van rekenen, natuurkunde, scheikunde, topografie, geschiedenis en biologie tot ethiek, marketing, management en politiek.

Het verloop van de aantallen stagiaires en het aantal gewerkte stagedagen

Stages.

Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen maatschappelijke stages (MAST) van middelbare scholieren en leerwerk-stages van MBO en HBO. 97 leerlingen maakten in 2019 gebruik van de stagemogelijkheden en dat was flink minder dan de 166 van 2018, maar weer meer dan in 2016 en 2017 met resp. 90 en 31. Het aantal gewerkte stage dagen was met 603 in 2019 en 630 in 2018 niet veel minder. Dat heeft te maken met de lengte van de stages. In 2018 waren er relatief veel maatschappelijke stagiaires die 1, 4 of 5 dagen kwamen en in 2019 waren er 5 MBO en HBO stagiaires die of het hele schooljaar kwamen of een blokstage van 2 maanden full time. Een van de redenen dat de aantallen zo teruglopen, is de stopzetting van de financiering door de rijksoverheid aan de scholen en de stage makelaars voor maatschappelijke stages. Alleen de intrinsiek gemotiveerde scholen gaan door. Relevant hier, is dat de mandagen inzet van stages in tabel 1 apart aangegeven staan om aan te geven wat het belang van de stages is, maar niet bij de totaaltelling worden opgenomen. De stage-inzet wordt nl. ook opgenomen in de projecten waaraan de stagiaires hebben gewerkt. De meeste leerwerk stagiaires komen van MBO groene opleidingen zoals het Wellant College, Toegepast Biologie, Urban Green Development, Sportvisserij, Eco Wildlife management zowel van het eerste, tweede jaar als voor afstudeerstages. De opleidingen waaraan de stagiaires omen liggen door het hele land; Aalsmeer, Arnhem, Amsterdam, Zwolle, Geldermalsen, Houten, Den Bosch, Apeldoorn, etc. Vaak zijn het wel mensen die binnen 50 km van Hoofddorp wonen. In 2019 meldde zich Melody Dijkstra, van de HBO opleiding Landschaps- en Omgevingsmanagement van de hogeschool InHolland in Delft. Melody nam de niet geringe uitdaging aan om het burgerparticipatiemodel van MEERGroen eens vanuit een

onafhankelijk wetenschappelijk perspectief uit te werken en dat in combinatie met de eveneens grote uitdaging van toepasbaarheid voor het klimaatbosproject.

4. Financiën

Het financiële jaarverslag wordt door de accountant apart opgemaakt, maar in dit inhoudelijk verslag is het wel de moeite waard enkele aspecten van onze financiële situatie en strategie te vermelden. In tegenstelling tot veel organisaties meten wij onze effectiviteit niet zozeer in economische termen. Stichting MEERGroen is een 'sociale onderneming', waar het meer gaat om de maatschappelijke en ecologische effecten. Als die voldoende groot en veelbelovend zijn, kunnen wij ons permitteren om ook projecten op te pakken waar andere dan financiële muziek in zit. Oftewel niet gerelateerd aan een 'verdienmodel'. Van de 35 projecten waar we in 2019 actief aan hebben gewerkt, werden er 10 (minimaal) betaald door opdrachtgevers, twee project (bouwen en Code Rood) bedruipen zichzelf en van allerlei kanten ontvangen wij kleinere of grotere vergoedingen voor groentes, voor deelactiviteiten voor het organiseren van NI-doet projecten en burendagen. Dat is 2 meer dan in 2018. Ook kregen we ook in 2019 een aantal giften, waaronder wederom een donatie van €15.000 van iemand die ons werk op waarde weet te schatten.

We zijn een burgerparticipatie en een natuurorganisatie. Het zwaartepunt zit niet bij ons 'back office' zoals bij veel bedrijven, maar die focus ligt buiten in het veld. Voor elke euro die we binnen krijgen, proberen we 10 euro Maatschappelijke, Ecologische, Educatieve, Economische en Recreatieve (M.E.E.E.R.) meerwaarde terug te geven.

Met verschillende partijen zijn we in gesprek, wat er toe zou kunnen leiden dat er in 2019 een aantal betaalde projecten bij kunnen komen. Met name de situatie in Amstelveen en Haarlemmermeer is niet optimaal. Amstelveen lijkt op het standpunt te staan dat vrijwilligers werk gratis moet zijn en legt de link niet tussen de 5 takken van sport die wij op eigen kracht introduceren en dat dat vaak meer waarde genereert dan een aannemer die maait (die wel betaald wordt). In de Haarlemmermeer is er wel waardering voor onze vorm van burgerparticipatie, maar is er geen compatibele infrastructuur om dat te ondersteunen of wil om die te creëren. En dat resulteert in het feit dat wij voor 4 projecten, het bedrag dat een aannemer die 1-2 x het gras maait met een tractor, naast dat zaai-, maai- en hooiwerk 4 vrijwilligers groepen in het leven mogen roepen en daar wekelijks mee aan het werk mogen. Die spagaat lijkt moeilijk te overbruggen, om dat in dat groenbeheer budget geen sociale cohesie, educatie en 'er iet s moois van maken' ingebakken kan worden. En dat is wel onze doelstelling. In de gemeente Heemstede is er op alle niveaus van politiek tot beleid en uitvoering meer waardering en ruimte en dan komt gaandeweg ook in steunbedragen tot uitdrukking, maar ook in de onbetaalbare hulp in de vorm van samenwerking met beleid, de boswachters die wekelijks met ons opwerken en in de vorm van materiële steun van de werkket en het gebouw aan de Meijerslaan.

Meer financiële inbreng hebben we hard nodig om onze organisatorische en bestuurlijke structuur te versterken, voor het begeleiden van meer vrijwilligers, op meer werkplekken tegelijk en om aan alle organisatorische en regelgevingseisen tegemoet te kunnen komen.